

PRVE CIVILIZACIJE:

1. **Kje so nastale?** Ob reki Nil, v medrečju Evfrata in Tigrisa (Mezopotamija)- države Ur, Urab, Akab, Babilon, Asirija, Perzija; ob reki Ind (Indija), ob rekah Hoangho in Jangcekjang- rumena in odra reka; Fenicija (vzhodne obale Sredozemlja); izraelno, Kreta in Mikene, Amerika
2. **Skupne značilnosti** prvih visokih kultur: namakanje polj, urbano ali mestno življenje, uporaba prve pisave, množična uporaba kovin za izdelavo orodja in orožja, gradnja monumentalnih (velikih, mogočnih) stavb iz opeke ali klesanega kamenja, izdelava keramičnih posod s tankimi stenami ter izdelava velikih kipov
3. **Pogoji** za nastanek VK: razvoj in napredok v kmetijstvu (neolitska revolucija)> več hrane, ustalitev njiv, ralno plužno poljedeljstvo, ugodno podnebje, namakanje, pojavi se razredna družba in nastanek države, razvoj pisave.
4. **Namakalno ali irigacijsko poljedeljstvo:** zanj je značilna gradnja kanalov, nasipov, zapornic, jezov, bazenov, kjer so ustvarjali zalogo vode za sušne mesece. S šadufi so vodo iz prekopov dvigali na višje ležeča polja. Kasneje so uporabljali tudi vodno kolo ali sahijo, ki ga poganjajo bivoli.
  - Poljedelske kulture: pšenica, ječmen, rž, zelenjava, oljka, smokva, papirusov trs
  - Redili so govedo, drobnico, prašiče, gosi, race,...
  - Felah- egipčanski kmet
5. Naloge države: skrbi za organizacijo javnih del, nadzira delo sužnjev, pobira davke, organizira bojne pohode.
6. Družbena podoba v Egiptu: faraon>vojskovodje, svečeniki>pisarji in drugi delavci>sužnji (nesvobodni, v državnih lasti)
7. Faraon (despot, despotonina)- ima neomejeno oblast, je despot

MEZOPOTAMIJA

1. v 4. tisočletju pr. Kr. So med Evfratom in Tigrisom nastale mestne državice (Ur, Uruk, Babilon). Nastale so najprej na jugu v Sumeriji
2. **Značilnosti:** poljedeljci in živinoreja, kolo, razvili so podobopisno pisavo iz katere se je kasneje razvil klinopis, posebnost so valjasti pečatniki, zigurati ali mogočni templji, Gilgameš iz Ura- najbolj znan vladar
3. V 2. tisočletju pr. Kr. Je najpomembnejša država na tem območju postala Babilonija z glavnim mestom Babilon (Babilonski stolp, viseči vrtovi). Vrhunec je država dosegla za časa vladarja Hamurabija.
4. Po letu 1000 pr. Kr. Se je na tem območju začela uveljavljati Asirija, ki je postala najmočnejša država sveta. Glavno mesto so bile Ninive, vladar pa Asurbanipal (knjižnjica)
5. V 6. stol. Pr. Kr. Je Mezopotamijo osvojila Perzija.

EGIPT

1. **Nastank:** v 4. tisočletju pr. Kr., ko sta obstajali 2. državi: spodnji in zgornji Egipt, ki sta se kasneje združili, glavno mesto Menfis
2. Okrog 2600- 2500 pr. Kr. so nastale piramide, največja je Keopsova
3. Največjo moč je država dosegla med 1550- 1050 pr. Kr., glavno mesto so bile Tebe, v njihovi bližini je nastala t.i. Dolina kraljev, kjer so pokopavali faraone.
4. v 1. tisočletju pred Kr. Je Egipt začel slabeti, ogrožali so ga asirski, perzijski in rimske osvajalci.

INDIJA

1. Tu se je visoka kultura razvila sredi 3. tisočletja pr. Kr.
2. Ob reki Ind so nastajala velika mesta
3. V zvezi s to civilizacijo je še veliko nepojasnjenega. Verjetno so jo okoli 1500 pr. Kr. uničili Arijci
4. Tu je kasneje nastalo več kraljestev. Izoblikoval se je verski (hindujski) in družbeni sistem, za katerega so bile značilne kaste (brahmani-duhovniki, redovnice; kšatrije- vojaki; vaišije- rokodelci, kmetje; šudre- sužnji)

KITAJSKA

1. Oblikovala se je v 2. tisočletju pr. Kr. Na severu so se ukvarjali z živinorejo, ob Jangcekjangu in Konghoju pa s poljedeljstvom. Razvita je bila tudi obrt (porcelan, svila, papir, smodnik, tisk,...)
2. Kitajska družba je patriarhalna
3. Iz 6. stol. pr. Kr. Je pomemben kitajski filozof Konfucij.
4. Zaradi udora nomadskih ljudstev s severa so zgradili Kitajski zid

FENECIJA

1. Na vzhodnih obalah sredozemlja so obstajale mestne državice (Tir, Sidon,...), ki jih povezujemo s skupnim nazivom Fenecija.
2. **Značilnosti** feničanov: bili so najpomembnejši trgovci svojega časa, objadrali so številna morja- bili so dobri pomorščaki, na obalah sredozemlja so ustanavljali kolonije (Kartagina), izumili so črkovno pisavo z 22 znaki, ki je postala osnova kasnejšim črkopisom, škrlat- Fenicija>je škrlatna dežela